

ระบบวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

กับ

การพัฒนาวิชาชีพครู

วิจารณ์ พานิช

อดีตกรรมการสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น

เสนอในการเปิดชั้นเรียนระดับชาติ ครั้งที่ 17 (The 17th National Open Class: TLSOA) ระหว่างวันที่ 23 – 24 มีนาคม 2567 ในรูปแบบ Hybrid ณ สถาบันวิจัยและพัฒนา วิชาชีพครูสำหรับอาเซียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น และระบบออนไลน์ เสนอวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลา ๓๐ นาที

ข้อจำกัด

- ไม่รู้จริง
- เพราะไม่ได้ปฏิบัติมาเป็นเวลานาน
- ไม่ได้เรียนมาด้านการศึกษามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์
- เสนอแบบจินตนาการสุดๆ ต้องนำไปทดลองและปรับปรุงต่อเนื่อง
- ฟังฟังอย่างมีวิจารณญาณ ใช้หลักกาลามสูตร

นวัตกรรมการเรียนรู้ที่สูงส่ง

- คือนวัตกรรมของการจัดการเรียนรู้
- ที่นำสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครบทุกมิติ (VASK สู่คุณลักษณะ) และในระดับที่ลึกและเชื่อมโยง
- ทั้งผลลัพธ์ที่นักเรียน ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- นำสู่การเปลี่ยนแปลง (transform) ตัวบุคคล ทีมงาน สถาบัน ชุมชน วิชาชีพครู ระบบการศึกษา และประเทศ ... นวัตกรรมสังคม

นวัตกรรมการเรียนรู้ที่สูงส่ง

- คือนวัตกรรมของการจัดการเรียนรู้
- ที่นำสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครบถ้วน (ครอบคลุมคุณลักษณะ) และในระดับที่ลึกและเชื่อมโยง
- ทั้งผลลัพธ์ที่นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- นำสู่การเปลี่ยนแปลง (transform) ตัวบุคคล ทีมงาน สถาบัน ชุมชน และระบบการศึกษา และประเทศ

นวัตกรรมสู่ Transformative Learning

นวัตกรรมการเรียนรู้ที่สูงส่ง

- คือนวัตกรรมของการจัดการเรียนรู้
- ที่นำสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครบทุกมิติ
- ในระดับที่ลึกและเชื่อมโยง
- ทั้งผลลัพธ์ที่บุคคล
- นำสู่ระบบ (transformation) ทีมงาน สถาบัน ชุมชน

นวัตกรรมสู่ Transformative Learning

สั่งสมและพัฒนาขึ้นจากงานประจำ

นวัตกรรมการเรียนรู้ที่สูงส่ง

- คือนวัตกรรมของการจัดการเรียนรู้
- ที่นำสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครบทุกมิติ
- ในระดับที่ลึกและเชื่อมโยง
- ทั้งผลลัพธ์ที่บุคคล
- นำสู่

นวัตกรรมสู่ Transformative Learning

สั่งสมและพัฒนาขึ้นจากงานประจำ

เปลี่ยนความหมายของ “งานประจำ”

คุณค่าของงานประจำ ต่อการสร้างนวัตกรรม

- เป็นโอกาสในกรณิงานที่ “ซับซ้อนและปรับตัว” (complex-adaptive)
- การเรียนรู้ / การเรียนการสอน เป็นกิจกรรมของ CAS
- มีโอกาสเกิด “การผุดบังเกิด” (emergence) = innovation ที่โผล่
ออกมาเอง
- ทีมงานต้องมีวิธีทำงาน ปฏิสัมพันธ์ ทำที่ พฤติกรรม ecosystems ที่
เอื้อให้ มองเห็น “การผุดบังเกิด” นั้น และนำมาใช้

นั่นคือ โรงเรียนต้องเป็น “ชุมชนเรียนรู้” (Learning Community)

- เรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ/ประสบการณ์
- เพื่อพัฒนาหลักการ/ทฤษฎี วิธีจัดการเรียนรู้ วิธีประเมิน ที่นำสู่ LO คุณภาพสูงกว่า
- เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมาย = ว&น = evidence development
- สู่ Ed Systems Development และ การพัฒนาวิชาชีพครู

นั่นคือ โรงเรียนต้องเป็น “ชุมชนเรียนรู้” (Learning Community)

- เรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ/ประสบการณ์
- เพื่อพัฒนาหลักการ/องค์ความรู้ การเรียนรู้ วิธี
- ประเมิน ที่นับคุณภาพสูงกว่า
- เก็บข้อมูลเป็นระบบ และมีเป้าหมาย = วน

รร. เป็นชุมชนพัฒนาทักษะการเรียนรู้

ence development

Ed Systems Development และ การพัฒนา

วิชาชีพครู

นั่นคือ โรงเรียนต้องเป็น “ชุมชนเรียนรู้” (Learning Community)

- เรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ/การลงมือทำ
- เพื่อพัฒนาหลักการ/ทฤษฎีการเรียนรู้
- ประเมิน ที่เน้น
- เก็บข้อมูล

รร. เป็นชุมชนพัฒนาทฤษฎีการศึกษา

ในลักษณะ พัฒนาทฤษฎีจากการปฏิบัติ

นั่นคือ โรงเรียนต้องเป็น “ชุมชนเรียนรู้” (Learning Community)

- เรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ/การลงมือทำ
- เพื่อพัฒนาหลักการ/สมรรถนะ/ทักษะ
- ประเมิน ที่เน้น
- เก็บข้อมูล

รร. เป็นชุมชนพัฒนาทักษะการเรียนรู้

ในลักษณะ พัฒนาทักษะจากการปฏิบัติ

มีระบบสนับสนุนจากส่วนกลาง และมหาวิทยาลัย

นั่นคือ **โรงเรียนต้องเป็น “ชุมชนเรียนรู้”** (Learning Community)

- เรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ/ประสบการณ์
- เพื่อพัฒนาหลักการ/ทฤษฎีการเรียนรู้ วิธี
- ประเมิน ที่นำ... หมายความว่า
- เก็บ... ระบบ และมีเป้าหมาย = ว&น

รร. และครู เป็น agency

ed Systems Development และ การพัฒนา
วิชาชีพครู

นั่นคือ โรงเรียนต้องเป็น “ชุมชนเรียนรู้” (Learning Community)

- เรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ/ประสบการณ์
- เพื่อพัฒนาหลักการ/ทฤษฎี/ความรู้
- ประเมิน ที่นำผลไปใช้สูงกว่า
- เกิดระบบนิเวศการเรียนรู้

รร. และครู เป็น agency

เพื่อสร้างพลเมืองไทยที่เป็นนวัตกรรม

Ed System development และ การพัฒนา
วิชาชีพครู

นั่นคือ โรงเรียนต้องเป็น “ชุมชนเรียนรู้” (Learning Community)

- เรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ/ประสบการณ์
- เพื่อพัฒนาหลักการ/ทฤษฎี/ความรู้
- ประเมิน ที่นำผลไปใช้สูงกว่า
- เกิด... วม... วม&น

รร. และครู เป็น agency

เพื่อสร้างพลเมืองไทยที่เป็นนวัตกรรม

สู่ ปทท. 4.0

วิชาชีพครู

เรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)

<https://www.gotoknow.org/posts/tags/เรียนรู้จากประสบการณ์>

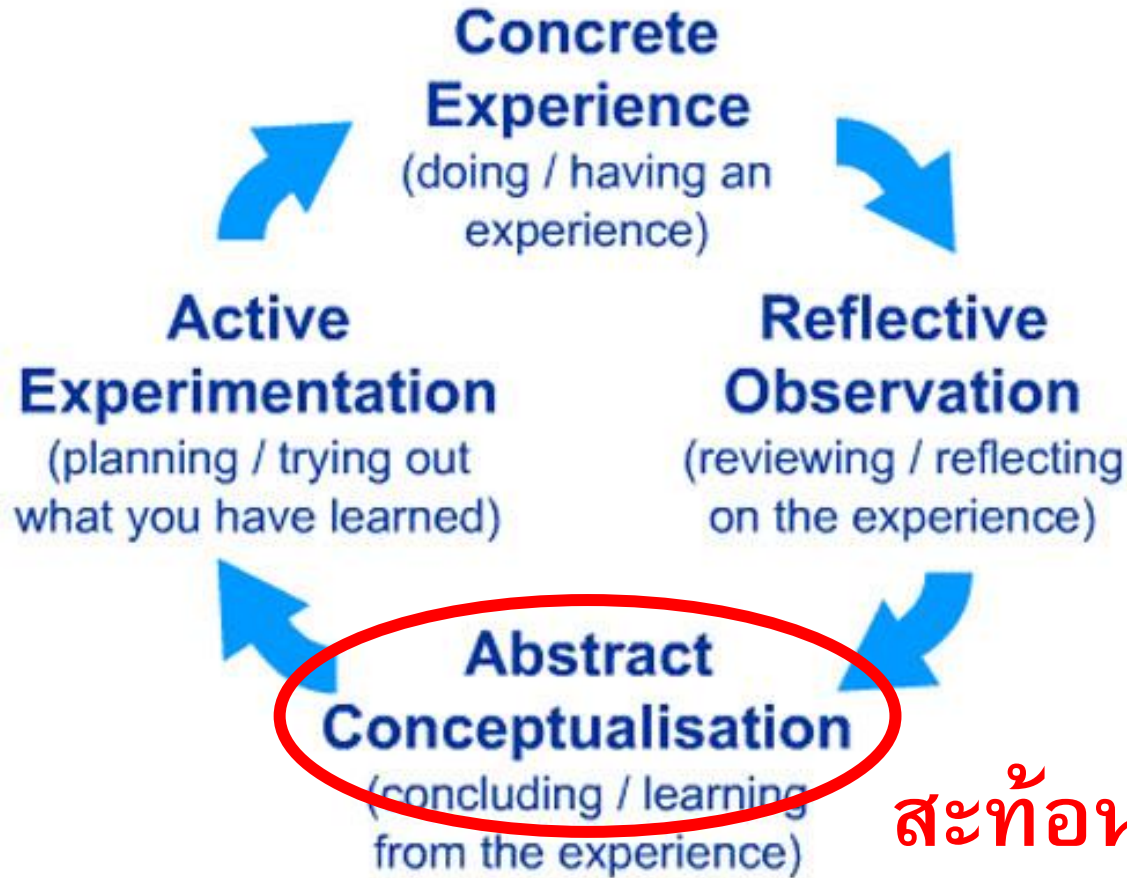
เรียนรู้จากประสบการณ์สู่งาน ว&น โดย

- เก็บข้อมูลการเรียนรู้ของ นร. อย่างมีเป้าหมาย เป็นระบบ
- ใช้ Kolb's Experiential Cycle
- และ Double-Loop Learning
- ทำต่อเนื่องเป็นเกลียวยกระดับความรู้
- ตีความและสังเคราะห์เป็นผลงาน ว&น ด้านการเรียนรู้
- นำออกตีพิมพ์เผยแพร่ และเสนอ ว. PA

Kolb's Experiential Learning Cycle

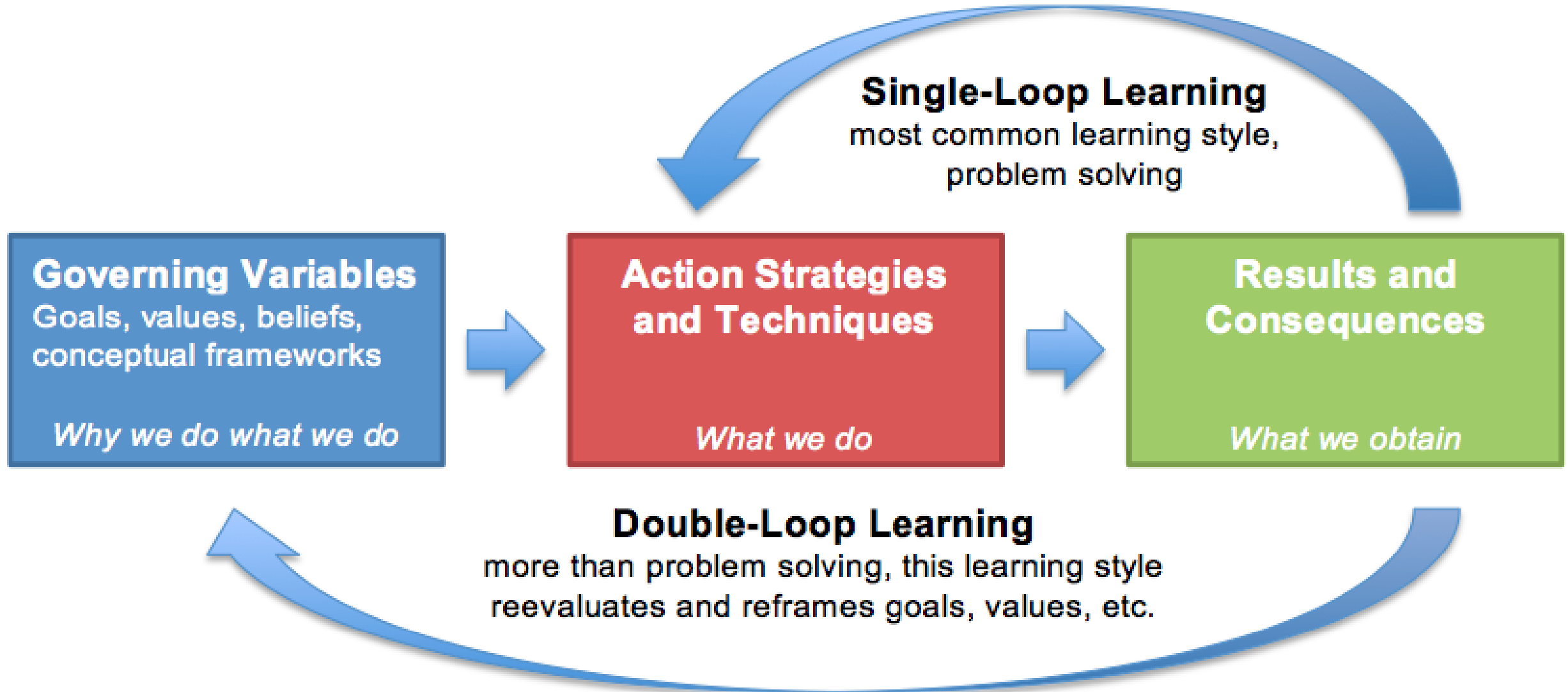
นำไปทดลองใช้

ตั้งคำถาม

สะท้อนคิดสู่หลักการ

Double-Loop Learning

วิจัยชั้นเรียน สู่ครู agency

- transform หลายระดับ
- จาก LS & OA สู่การวิจัยชั้นเรียน
- ที่เน้นสังเกตพฤติกรรมนักเรียน นำมาเป็นข้อมูล
สู่การเสวนาหาความหมาย stakeholders (ใน DE)
- เพื่อ feed forward สู่การพัฒนา learning journey
ของ stakeholders

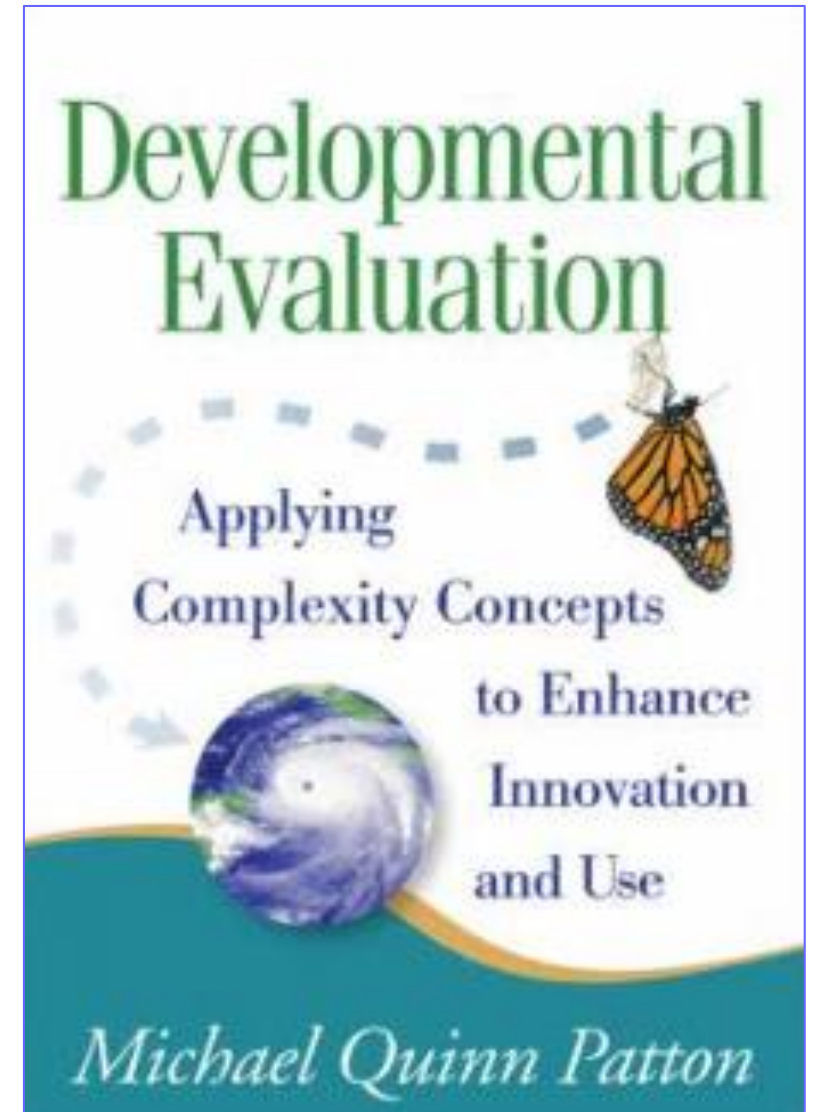

ใช้พลัง stakeholders และ DE — Developmental Evaluation

เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

- ครูเป็น actor / agency
- ผู้อื่นทำหน้าที่ empower
- นักเรียนเป็นเป้าหมายแรก
- การพัฒนาอื่นๆ เป็นเป้าหมายรอง (ที่สำคัญ) : วิชาชีพครู, ระบบ กศ., ชุมชน, พื้นที่, สังคม, ประเทศ, โลก

<https://www.gotoknow.org/posts/tags/de>

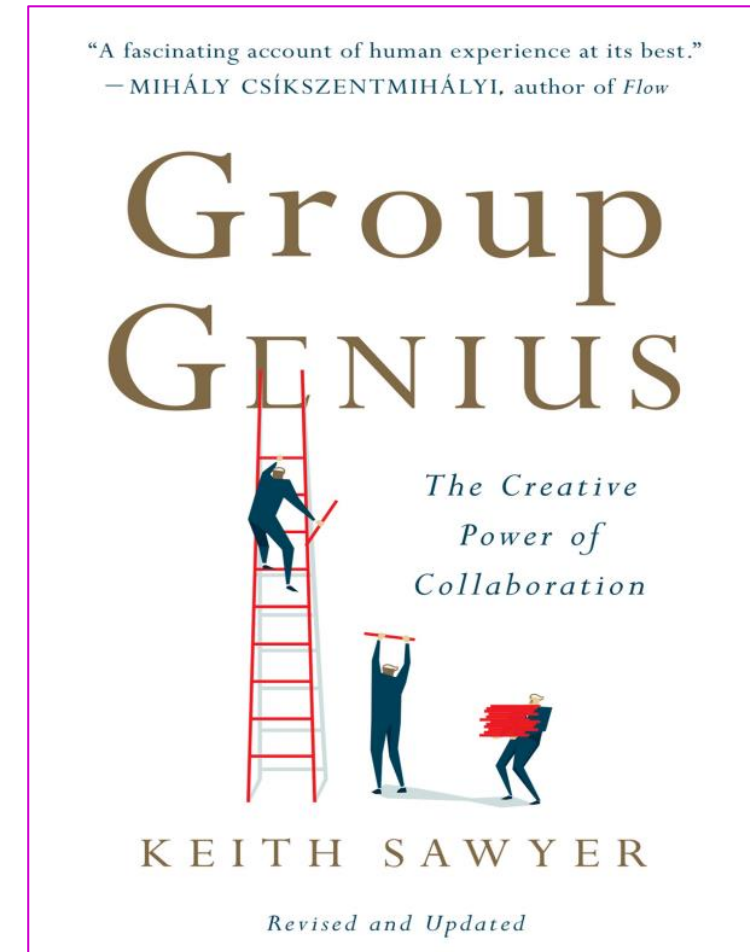

Empower ด้วยพลัง ๑๒ ของ DE

- เป้าหมาย (Purpose) และกลยุทธ์ร่วมของ stakeholders : KRA, KPI, Actions
 - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 - ข้อมูล
 - การสานเสวนา
 - Evaluator & Facilitator Team
 - ความซับซ้อนและปรับตัว (Complex-Adaptive) ของกิจกรรม
 - ความไม่ชัดเจน (ambiguity)
 - ขั้วตรงกันข้าม (creative tension)
 - สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนเร็ว timely feedback
 - วงจรเรียนรู้จากประสบการณ์
 - Double-loop Learning
 - มองเป้าหมาย
- + Growth Mindset**

สู่การศึกษาที่ส่งเสริมประเทศนวัตกรรม

- เรียนจากการปฏิบัติ แล้วสะท้อนคิด สู่หลักการ และแนวทางใหม่ๆ พัฒนา creativity
- เรียนจาก ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ... พัฒนาทักษะ collaboration skills
- PBL, RBL, SBL เพื่อพัฒนา innovation skills ทั้งของ นร. และครู

สู่การศึกษาที่ส่งเสริมประเทศนวัตกรรม

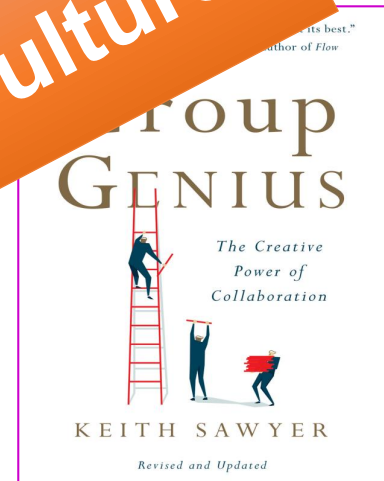
- เรียนจากการปฏิบัติ แล้วสะท้อนคิด สู่หลักการ และแนวทางใหม่ๆ พัฒนา creativity
- เรียนจาก ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ collaboration skills
- PBL, RBL, STEAM, 21st Century Skills

LS & OA

คือเครื่องมือพัฒนา

Innovative Culture

Collaborative Culture

ครูสร้างนวัตกรรมจากการทำงานประจำ

- ด้วย LS & OA แนว
- โดย ผู้สังเกตชั้นเรียน **เน้นสังเกต**
นักเรียน ไม่ใช่สังเกตครู

สรุป การพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการวิจัยและนวัตกรรม

- โดยครู เพื่อนักเรียน
- เพื่อระบบการเรียนรู้ของประเทศ
- สู่การพัฒนาพลเมืองคุณภาพสูง สู่ ปทท. 4.0
- นำสู่ความเชื่อมั่นต่อวิชาชีพครู และความก้าวหน้าของครู
- ในโลกที่ VUCA, BANI, Wicked ครูเปลี่ยนแปลงบทบาท จาก
รับ-ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็น **สร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติ**

Transformative
Teachers

Agentic
Teachers

จิตวิญญาณแห่งความเป็นครู

ชั้นเรียน
เป็นแหล่งเรียนรู้
ที่ดีที่สุดของครู